

Treball Final de Màster

L'edició del TFM

L'estructura del treball de recerca i l'estil
d'escriptura científica

Albert Padró-Solanet

Taula de continguts

Taula de continguts.....	2
Introducció	3
1. L'estructura de l'informe de recerca	4
L'informe de recerca i l'escriptura científica eficaç.....	4
L'estructura de l'informe de recerca	5
<i>Les seccions dels articles de revista acadèmica</i>	<i>8</i>
<i>L'estructura de l'informe de recerca professional (assessorament a organitzacions o administracions).....</i>	<i>15</i>
2. L'estil d'escriptura dels documents científics	20
<i>Maximitzarà el senyal del teu missatge</i>	<i>20</i>
<i>Coneixerà la teva audiència.....</i>	<i>21</i>
<i>Planejarà els teus texts.....</i>	<i>21</i>
<i>Escriurà de forma simple. No deixarà en suspens una peça d'informació abans de passar a la següent</i>	<i>22</i>
<i>Posarà l'important primer.....</i>	<i>23</i>
<i>No escriurà paraules de més</i>	<i>24</i>
<i>Usarà la primera persona i la veu activa.....</i>	<i>24</i>
<i>Utilitzarà la repetició i la construcció paral·lela.....</i>	<i>25</i>
<i>Prestarà especial atenció a les taules i els elements gràfics</i>	<i>26</i>
3. Les presentacions orals	26
L'elaboració de la presentació.....	26
La presentació	27
Lectures recomanades	29
Referències	31

Introducció

L'escriptura és central a qualsevol activitat científica. Des d'aquest punt de vista, la popular distinció entre ciències i lletres no té cap sentit. Qualsevol camp científic requereix l'escriptura en el procés d'elaboració i en la comunicació. Una recerca que no es comunica, és una recerca que no existeix. Naturalment, hi ha altres modes de comunicació científica, com les presentacions orals o conferències, però la comunicació escrita, amb totes les seves variants (projectes de tesis, tesis, articles de revistes especialitzades) és una activitat crucial a la major part de camps de camps científics i professionals. Per això, és curiós que bona part dels investigadors experimentin dificultats per posar-se a escriure.

L'escriptura no és només crucial per la comunicació científica, sinó que és un mitjà que permet dur endavant la recerca, articular-la durant tot el seu procés d'elaboració. L'escriptura en la recerca no és només una qüestió d'estil. Més del 50 per cent del temps de la recerca es dedica a escriure i no pas a recollir o analitzar les dades.

En primer lloc, l'escriptura és necessària en l'auto-comprensió de la recerca per part de l'investigador. L'escriptura forma part del procés per aclarir les idees que es tenen. L'investigador pot tenir una impressió vaga de que comprèn un fenomen en la seva complexitat, però és quan s'escriu que es fa evident que hi ha lligams no establerts entre les diferents variables o punts que no s'han pensat o aclarit suficientment. El moment de l'escriptura també és el moment de la *serendipity*, de la troballa inesperada. És recomanable fer esquemes des del començament de la recerca que ens ajudin a mantenir el rumb.

Un dels consells més útils és començar un registre del procés que s'està seguint a la recerca des del primer dia. Escriure ajuda a identificar els punts que han ser millorats. De la mateixa manera que parlar amb gent i explicar el que estàs fent. Especialment amb el director de recerca.

En segon lloc, la comunicació científica és imprescindible per existir en la comunitat científica. Per a que tingui sentit l'esforç de la recerca feta, s'ha de comunicar i l'eina fonamental és l'escriptura. D'aquí venen les característiques que s'exigeixen a l'escriptura científica on la claredat és el tret més destacat.

Aquest mòdul té dos objectius. Per una banda, es revisen les pautes que s'han donat per escriure efectivament en la comunicació científica. Per una altra banda, es descriuen les estructures dels informes de recerca i es determinen quin són els continguts de les parts que els componen. Aquest mòdul està pensat per ser utilitzat des del primer moment de la recerca, però s'ha de tenir present especialment durant la fase d'edició del treball, en el qual s'ha d'explicar un argument lògic a través de totes les estructures del treball.

1. L'estructura de l'informe de recerca

L'informe de recerca i l'escriptura científica eficaç

El problema que ha de resoldre l'escriptura científica és de transmetre de forma eficaç la informació rellevant de la nostra recerca a una audiència concreta. En alguns casos, l'audiència és essencialment acadèmica i el que hem d'aconseguir és despertar l'interès d'aquesta audiència en el nostre tema i mantenir-lo el temps suficient per a que es pugui fer una idea correcta de quines són les troballes i aportacions de la nostra recerca. En altres casos, en les recerques aplicades característiques dels informes professionals, l'informe es dirigeix a audiències encara més específiques que es caracteritzen per tenir un fort interès en conèixer els resultats de la teva recerca perquè precisament parla de la forma com poden millorar els problemes amb els que s'enfronten. De vegades, aquesta audiència són els nostres clients, ja siguin públics o privats, i són els que t'han encarregat i finançat el treball.

En qualsevol tipus de recerca i d'audiència, s'ha d'assumir que l'atenció d'aquesta audiència és un recurs limitat.

En el món de la recerca acadèmic, hi ha una ferotge competència per obtenir l'atenció. L'economia d'aquesta atenció és especialment complicada perquè resulta difícil ser simultàniament innovador i creïble o ser tradicional i interessant. Per això s'ha de ser el màxim d'acurat en tots els elements estructurals o formals de la comunicació que poden ajudar a la comunicació eficaç.

En el món professional o polític, els decisors que són els nostres clients típicament tenen un temps molt restringit per dedicar-lo a les tasques d'unes agendes ajustades. Per poder tenir un impacte en aquest camp professional, encara s'ha d'optar per les estructures formals que facilitin més la transmissió fàcil i simple de la informació. Per mor d'aquesta simplicitat, els informes professionals canvien l'ordre típic dels informes de recerca científica acadèmica, tendeixen a posposar les complexitats teòriques que donen credibilitat a la recerca duta a terme (certament, aquests elements teòrics han de ser presents a la recerca professional però, com que l'objectiu central d'aquest tipus de recerca és resoldre problemes pràctics, no tenen la mateixa preeminència que a l'informe de recerca acadèmic).

D'acord amb els termes del model clàssic de la comunicació, el problema de la comunicació eficaç és de maximitzar el senyal de l'emissor per fer que el missatge arribi al receptor malgrat les fonts soroll que ha de travessar.

Com hem apuntat, en escriure l'informe de recerca, hem de ser conscients que l'estructura del treball ha de contribuir a l'objectiu de millorar la intensitat i la qualitat del senyal.

Per altra banda, hem de ser conscients que els sorolls que impedeixen la comunicació eficaç són dependents de l'audiència, el públic al que va destinat el treball. Per tant, haurem d'adoptar l'estructura més adequada per maximitzar el senyal d'acord amb les característiques de l'audiència a la que volem arribar.

L'estructura de l'informe de recerca

Lectures recomanades:

Day, R. A. 2005. *Cómo Escribir y Publicar Trabajos Científicos*. Pan American Health Org.

Manheim, Jarol B., and Richard C. Rich. 1988. *Análisis Político Empírico. Métodos de Investigación En Ciencia Política*. Madrid: Alianza Editorial. Capítol 20. Redacció o lectura de l'informe de recerca.

Segons Day (2005 capítol 2) la moderna estructura de l'article científic coneguda com a **IMRID** (l'acrònim d'Introducció, Mètodes, Resultats i Discussió) data de fa només 100 anys i, cap a mitjans del segle XX, va esdevenir un estàndard universal a les ciències naturals. Aquesta fórmula està pensada per fer més fàcil la comunicació de la recerca feta (és un mapa de carreteres pels editors, revisors i els lectors que han de llegir l'article de recerca). Els primers articles científics descrivien la recerca en ordre cronològic. Tot va canviar quan Pasteur, per convèncer els seus crítics, va necessitar explicar detalladament la metodologia emprada en els seus experiments per tal que els poguessin reproduir els seus col·legues (d'aquí ve el principi de la reproductibilitat dels experiments). La secció de mètodes destacada i separada de la resta va conduir a l'esquema de l'IMRID.

Amb tot, actualment hi ha revistes capdavanteres de les ciències naturals (p.e. *Cell*) que han passat relegat la secció de mètodes al darrer lloc de l'article, en una estructura que s'hauria d'anomenar IRDIM. Els informes professionals de recerca, que prioritzen els interessos dels lectors i on, conseqüentment, la metodologia queda relegada a una posició menys destacada que a les revistes científiques, tendeixen a adoptar aquest tipus d'estructura de continguts.

La lògica de l'IMRID pot ser definida en un seguit de preguntes: Quina qüestió (problema) s'ha estudiat? La pregunta es desenvolupa a la introducció. Com es va estudiar el problema? La resposta es troba als mètodes. Quines foren les troballes? La resposta als resultats. Què signifiquen aquestes troballes? La resposta es troba a la discussió.

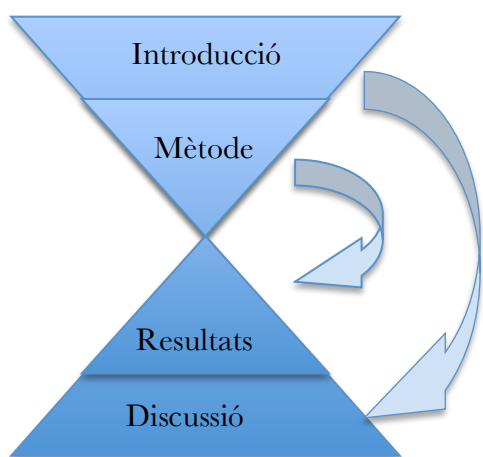
Una imatge que ens permet entendre de forma més aprofundida l'estructura dels continguts amb l'esquema de l'IMRID és la d'un **rellotge d'arena** (**gràfic 1**). L'amplada del rellotge correspon al grau de generalitat de l'article en cada moment. Comença molt ample amb la introducció, perquè es justifica la recerca en relació a problemes generals que es volen resoldre. L'ampolla del rellotge s'aprima amb la part de la metodologia, perquè aquí s'explica com es durà a terme la nostra recerca concreta. Quan passem a l'ampolla inferior, comencem encara enfocats en els resultats que hem obtingut a la recerca. Mentre que, a la part de discussió, passem a veure les conseqüències de la nostra recerca en tant que responen a les preocupacions generals que hem plantejat a la nostra introducció.

Sempre hem de tenir present que, tot i que l'estructura general del contingut de l'article segueix aquest esquema general que hem descrit, l'estructura final de l'article sempre depèn de l'estructura de la matèria que volem tractar. A més, mentre que l'estructura

IMRID domina en els articles de tipus quantitatiu i formals, no se segueix gaire en les diferents varietats d'articles de tipus qualitatiu. De tota manera, atès que l'èmfasi en aquesta estructura és la facilitat de comunicar, es pot considerar com un punt de referència per qualsevol tipus d'informe.

Vegem amb més detall l'estructura de continguts típica de l'article de recerca:

1. **Introducció i problema.** L'article de recerca comença amb la màxima generalització a la introducció quan presenta el tema de la recerca en el context d'un problema (metodològic o substantiu) de la ciència política. Mostra l'interès i la rellevància de la recerca pel camp d'estudi.

Gràfic 1: estructura de rellotge d'arena dels informes de recerca

Aquesta secció respon a una sèrie de preguntes: Per què has fet el treball? Quin és el problema que volies resoldre? Com t'has adonat que existia aquest problema? Per què hauria d'interessar els lectors?

S'hi formula la **pregunta de recerca** i es fa la revisió de la literatura relacionada. La **literatura relacionada** ressenya com s'ha intentat respondre en el nostre camp d'estudi la pregunta de recerca que plantegem en els treballs duts a terme per altres autors.

Aquestes operacions serveixen per centrar el tema de l'article de recerca. Per fer més específica la nostra recerca s'ha de **conceptualitzar** els fenòmens que volem estudiar. S'ha d'establir quins són els conceptes essencials que descriuen els fenòmens d'interès de la recerca. Fer un *diagrama de fletxes* ajuda a aclarir aquest procés de conceptualitzar i relacionar els conceptes en teories o explicacions dels fenòmens d'interès (un conjunt de proposicions lògicament interconnectades) (vegeu el **mòdul didàctic 2**).

La formulació de les **hipòtesis** que s'espera testar amb la recerca finalitza aquesta part. Aquesta part correspon al **model teòric** de la recerca. És convenient presentar les explicacions alternatives de les explicacions que estem proposant. La credibilitat de la nostra recerca creixerà si el lector veu que s'ha tingut en compte altres formes d'interpretar els fenòmens que ens interessin. No vol dir que ens haguem de centrar en aquestes, sinó que hem de donar les raons que ens fan preferir l'explicació que proposem.

2. **Materials i mètodes.** La secció de materials i mètodes respon a la pregunta: *com?* Explica com has obtingut la informació relacionada amb el problema o problemàtica que vols resoldre o tractar en el teu treball. Quines han estat les dades o evidències? De quina manera les has recollit? Quins han estat els

problemes que poden haver aparegut i com s'han resolt? Quins són els mètodes que permetran analitzar les dades recollides?

La secció de **mètode** descriu com s'han respost les preguntes de recerca: el disseny de la recerca. Es tracta de la part creativa de la recerca. La primera passa és l'**operacionalització** (o **operativització**) dels conceptes teòrics. L'explicació dels procediments que s'utilitzaran per observar i mesurar els conceptes teòrics en les **unitats d'anàlisi** (els casos o individus). Els procediments poden ser molt variats. Des d'experiments o qüestionaris d'enquesta, fins entrevistes o anàlisis de contingut. En els estudis quantitatius, amb l'operacionalització, els conceptes esdevenen variables. La secció de mètode ha de discutir la **validesa** de les mesures dels conceptes: fins a quin punt les variables mesuren el concepte que se suposa que han de mesurar? En aquest punt, les hipòtesis teòriques poden convertir-se en **hipòtesis de treball**.

Després s'ha de justificar quins són els **casos o individus** en els que es basa la recerca: la **mostra**. La relació entre la mostra triada i la població (o univers) on volem generalitzar els resultats, condiciona la representativitat i credibilitat de les troballes.

La secció de mètode també ha d'explicar els procediments que s'han utilitzat per respondre les preguntes de la recerca (aquest és el **model d'anàlisi**). En els estudis quantitatius es presenten els mètodes de l'estadística descriptiva o inferencial que serviran per comprovar si les variables són o es relacionen entre elles d'acord amb les expectatives formulades a les hipòtesis de treball. Les tècniques concretes són molt diverses i estan relacionades amb el nivell de mesura de les variables. És important fer evident la manera com les explicacions que proposem estaran controlades per les explicacions alternatives. Els **models estadístics multivariants** serveixen clarament per aquest objectiu.

En alguns estudis qualitius, les tècniques d'observació, de mesura i d'anàlisi no es distingeixen tan clarament com en els quantitatius. En aquests es posa l'èmfasi en l'elaboració de teories o explicacions dels fenòmens més que no pas en la contrastació d'unes hipòtesis formulades clarament i precisa en el marc d'una teoria ben conformada (vegeu, p. e., Punch 1998).

3. **Resultats.** La secció de resultats respon a la pregunta pel *què?* Què has trobat quan s'ha aplicat el mètode d'anàlisi escollit? La secció de **resultats** passa a l'altra ampolleta del rellotge d'arena. Aquesta secció descriu els resultats obtinguts quan s'han aplicat les tècniques d'anàlisi descrites a la secció de mètodes. Es comprova si les dades recollides en els casos de la mostra triada donen les respostes esperades a les hipòtesis de treball que s'hi han formulat. La relació directa entre les seccions de mètode i de resultats explica la fletxa del **gràfic 1**. Aquesta secció s'esforça en fer arribar de la manera més clara quines són les troballes que s'han assolit a la recerca.
4. **Discussió.** La secció de discussió ha de respondre a la pregunta sobre *quina* és la utilitat dels resultats obtinguts en relació amb la pregunta de recerca que t'has formulat al començament de la recerca. De quina forma es relacionen amb el treball previ? Incrementen la confiança en les interpretació dels fenòmens que

s'ha fet fins ara o les posen en dubte? Suggereixen noves explicacions teòriques o millores en les estratègies de recollides de dades? Els resultats obtinguts a la recerca contribueixen a resoldre o a millorar el coneixement dels problemes que s'han plantejat a la introducció, aquesta és raó de la fletxa que connecta la primera i la darrera secció. L'èmfasi d'aquesta part és la relació entre la recerca particular que s'ha dut a terme i les preocupacions més generals metodològiques o substantives que han conduït a fer la recerca. Eixampla el marc d'interès del treball cap al més genèric. Per una banda, retorna al punt de vista de la primera secció; per una altra, planteja de quina manera es poden resoldre els punts s'havien plantejat i que no han estat completament respostos en la recerca actual (inevitablement, ja que la recerca científica està inacabada per definició!), o dels nous punts s'han plantejat com a conseqüència dels avenços duts a terme a la recerca. En tota aquesta part de discussió s'ha de mostrar com s'han controlat les explicacions alternatives.

Aquestes parts o seccions no s'especifiquen a l'estructura de l'IMRID, però apareixen a l'estructura que demanen els editors de les revistes científiques:

- 5. Conclusions.** La secció de conclusions respon a *què* en conculs de la recerca? Són una formulació sintètica del que hem obtingut a la recerca.
- 6. Resum.** La secció de resum ha de respondre en poques frases *quins* són els principals punts de l'informe? Normalment, aquesta secció es situa al començament de l'article.
- 7. Reconeixements.** La secció de reconeixements ha respondre la pregunta de *qui* ha contribuït a la realització del treball. *Qui* ha contribuït amb idees, informació, il·lustracions? *Qui* ha finançat el treball?
- 8. Referències.** Finalment, la secció de referències respon a *com* puc obtenir una còpia de les fonts citades a l'informe?

Les seccions dels articles de revista acadèmica

L'estructura dels articles de revista acadèmica són diferents de les tesis o altres treballs acadèmics perquè l'extensió i l'estructura estan molt més acotats. Naturalment, no totes les revistes acadèmiques tenen exactament el mateix format, però tendeixen a assemblar-se. El format més convencional d'estructuració dels articles que s'indica a continuació és el que es tendeix a trobar en les revistes que s'orienten a una perspectiva metodològica més quantitativa o formalitzada, que segueixen el camí d'estandardització iniciat per les revistes acadèmiques de les ciències naturals. Aquest format tendeix a relaxar-se en revistes que publiquen articles en perspectives més qualitatives o etnogràfiques. Però, encara que s'hagi de seguir al peu de la lletra, és bo conèixer un model que simplifica i fa més efectiva la presentació de la recerca, perquè es centre en com fer més clars les raons i objectius de la recerca, els resultats i les implicacions d'aquesta.

De cara a la publicació d'un article a una revista acadèmica s'ha de conèixer amb detall quins són els requeriments formals i d'estil que estableixen. Quin és el format específic d'estructura, l'estil d'escriptura utilitzat, el sistema de recollida de les referències o

l'extensió? La millor manera de conèixer-ho és revisant els articles més recents de la revista. Alguns programes de gestions de referències, com l'**EndNote**, tenen incorporades una gran quantitat de plantilles que contenen una bona part dels elements estructurals requerits per les principals revistes acadèmiques.

1. **La pàgina de títol.** Inclou el títol que hauria de resumir clarament el principal focus d'interès del treball. Aquesta pàgina ha d'incloure el nom de l'autor, de la institució a la que pertany i els reconeixements (especialment si ha rebut finançament o ajuda externs).

El títol ha de ser curt, però no massa. Ha de ser informatiu: ha de comunicar de què tracta l'article. Ha de ser específic. Normalment, ha de funcionar com una etiqueta per identificar el contingut de l'article. Per això, s'ha d'evitar fer servir paraules escombraria o redundants (com 'estudi sobre' 'investigació de'). També s'ha d'evitar utilitzar abreviatures o gerga.

Una estratègia típica, consisteix en posar el títol en dues línies. La primera que indiqui la relació entre les variables que volem estudiar (p.e. "*Les xarxes socials virtuals i el vot*") i l'altra per especificar on s'estudia (p.e. "*La campanya electoral Catalana de 2012*").

A la ciència política, per influència anglosaxona, s'accepten títols que fan servir girs enginyosos. Aquesta manera havia aparegut ja a articles clàssics fets per autors consagrats (p.e. un article clau de Ferejohn i Fiorina (1975) es titula "*Closeness Counts Only in Horseshoes and Dancing*" és a dir, "la proximitat (en termes electorals) només compta a les ferradures i el ball"). Ara, cada cop és més freqüent. Segurament, perquè, els títols, a més d'informar de forma eficaç del tema que tracta l'article, també ha de cridar l'atenció, i això cada cop és més important en un entorn de publicació molt competitiu. Un problema amb aquest tipus de títols és que és arriscat i pot semblar que trivialitzi la ciència.

2. **El resum.** Resum concís de l'article en no més de 150-200 paraules. És diu que ha de ser una versió en miniatura de l'article.

Aquesta és una part molt important de l'article (de la mateixa manera que el títol) perquè serveix per a que el lector decideixi si es vol llegir l'article o no. Per molts lectors és el primer contacte amb el nostre treball, i com se sol dir: "mai no hi ha una segona oportunitat de donar una bona primera impressió".

És una part que pot ser escrita ben al començament de la recerca, perquè pot formar part de les propostes de recerca (K Rathwohl and Smith 2005; Przeworski and Salomon 1995); o bé, pot ser escrita al final del tot, un cop ja s'ha realitzat l'article o l'informe de recerca, i n'és la carta de presentació.

Per això el resum ha d'enunciar en poques frases les parts més importants de l'article (l'IMRID):

- a. Quin és el problema que vol resoldre l'article? (pregunta de recerca)
- b. Com ho pensa fer? (mètodes)
- c. Què ha trobat? (resultats)

d. Quines són les principals conclusions? (discussió i conclusions)

El resum no acostuma a tenir referències externes ni bibliografia. Tampoc no té taules o gràfics. S'ha d'intentar que el llenguatge sigui familiar al lector potencial. De la mateixa manera que al títol, s'han d'evitar les abreviacions i els acrònims. Normalment, el resum és la darrera peça de l'article que s'ha d'escriure i a la que s'hauria de donar més importància, atesa la influència que té sobre el lector potencial.

Una versió complementària de l'estructura del resum o *abstract* és la de Doumont (2009). Es divideixen en una presentació i un resum del que tracta un document.

La **presentació** es divideix en tres parts. Primer, descriu la situació insatisfactòria en el coneixement d'un tema o en una situació de la realitat *abans* del treball (*necessitats de l'audiència: per què ara és interessant llegir aquest article?*). També explica què caldria fer, què s'ha decidit fer, sense entrar en el detall del que s'ha fet, ja que això es reserva pel cos del treball (*Són les tasques empreses per tractar la necessitat. Per què l'autor ha decidit emprendre la recerca?*). Finalment, diu de què tracta el document quin és el seu objectiu (*per què aquest document?*).

La part de **resum** explica quins són els resultats i, sobretot, els interpreta. Quines han estat les principals troballes i què signifiquen per l'audiència? (*troballes: què ha resultat de la tasca feta?*) Com afecten les troballes l'estat de les coses previ? (*conclusions: quin és el significat d'aquestes troballes per l'audiència?*). Hi pot haver recomanacions en els treballs professionals.

Les dues parts dibuixen uns cercles concèntrics al voltant de la part central del resum que diu què fa el document (com en el model del rellotge d'arena). La necessitat (*el perquè es fa la recerca*) es relaciona amb les conclusions (*per tant...*) i les tasques (*com penso recerchar*) amb les troballes (*què he trobat*).

Juntament amb el resum, la major part de les revistes demanen que es faci una llista de paraules clau. Aquestes donen una pista als lectors dels temes que toca l'article. En les versions en xarxa, les paraules clau serveixen per a que els cercadors automàtics o els catàlegs puguin trobar els documents.

3. **La introducció.** Explica l'objectiu de l'estudi, la raó per la que s'ha escrit i proporciona una certa informació de base que serveixi per entendre-ho. La introducció és el lloc on s'enuncia la pregunta de recerca i les hipòtesis (si és que n'hi ha).

En escriure la introducció has de tenir en compte els coneixements de l'audiència a la que et dirigeixes. T'ajudarà a decidir què s'hi ha d'incloure i quins són els termes que has d'utilitzar?

La introducció proporcionar informació de rerefons de la recerca per permetre que el lector pugui entendre i avaluar els resultats de la recerca que es presenta sense haver d'anar a les publicacions anteriors. Ha d'explicar la raó de fer l'estudi. Enunciar de forma clara i breu la natura i l'abast del problema que s'investiga.

Sembla natural que gran part de la introducció s'hagi d'escriure en **temps present**. Tracta un problema que està present, tan per tu, com per la teva audiència.

4. **La revisió de la literatura (la ressenya de la bibliografia)**. L'objectiu de la ressenya de la literatura és fer entendre el lector perquè s'ha fet l'estudi tal com s'ha fet. També, ha d'orientar sobre quines són les contribucions fa l'estudi al coneixement d'un determinat fenomen o a una disciplina i per quines raons les fa. Les revisions de la literatura típiques dels articles de recerca són curtes en relació amb les de les tesis o altres gèneres acadèmics. Posen sobretot l'èmfasi en el fenomen que s'està estudiant (variable dependent i independents). No pretenen ser exhaustives de totes les perspectives teòriques i empíriques que s'han desenvolupat al voltant d'un problema. Un cop s'hagi llegit aquesta secció, ha de quedar clar per què s'ha definit la pregunta de recerca i les hipòtesis de recerca tal com s'ha fet.

Segons Blaxter et. al (2006) criticar l'obra dels altres és un estil d'escriptura molt freqüent en l'escriptura científica i que s'ha d'aprendre a dominar per fer bons treballs científics. Tota recerca es basa en un context previ que ha de ser avaluat. Quines deficiències o limitacions afecten aquesta literatura i de quina manera el nostre treball pot ajudar a resoldre-les? Aquest és l'estil que domina la **revisió de la literatura**. L'estil d'aquesta avaluació del treball anterior ha d'aprendre a ser mesurat i acurat. S'han de reconèixer tant els mèrits com indicar les limitacions d'aquests treballs. Com que la pròpia recerca i capacitats també són limitats i fal·libles, s'ha de ser prou modest per reconèixer que un mateix també pot estar equivocat. Però també ha de quedar clar quin és el teu argument. I aquest haurà d'aparèixer en el text tan aviat com fos possible.

L'encapçalament de la secció ha de ser informatiu (no '*revisió de la literatura*' o '*estat de l'art*'; sinó: p. e., '*Quins són els efectes dels mitjans de comunicació en les campanyes electorals*'). Si la secció és més aviat llarga i complexa, hi poden haver sub-encapçalaments que també siguin informatius del contingut (p.e. '*L'impacte dels debats televisats en els votants*').

(Les indicacions detallades de com fer la revisió de la literatura i de quina forma s'ha d'organitzar s'ha tractat al **mòdul didàctic 2**)

5. **La metodologia (o secció de materials i mètodes)**. Es tracta d'una secció clau en un article de recerca i serà revisada i avaluada amb detall per alguns lectors. Naturalment, molts lectors es saltaran aquesta secció perquè ja tenen una idea clara del que s'ha fet des del resum o de la introducció. Però l'escriptura acurada d'aquesta secció és important perquè la pedra angular del mètode científic requereix que els teus resultats siguin reproduïts per poder ser tinguts en compte.

Hauria d'incloure diferents continguts (que s'han tractat al **mòdul didàctic 3**):

- a. Una descripció del context on s'ha fet la recerca. Es tracta d'un estudi pre-electoral, d'un estudi de política pública o dins d'una organització?

- b. De quina manera s'han **triat els casos** que es volen estudiar en el context de la recerca que es vol dur a terme.
- c. La descripció i justificació de la mostra: quants participants hi ha, quines són llurs característiques i fins a quin punt són representatius de la població que es vol estudiar.
- d. El disseny de la recerca (experimental, enquestes, comparatiu, etc.) els instruments que s'han fet servir per mesurar les variables dades i una avaluació de la validesa i fiabilitat de les mesures obtingudes i de quina manera aquests problemes potencials poden afectar la credibilitat de la recerca duta a terme.
- e. De quina manera, amb quins instruments (estadístics o interpretativistes) s'analitzaran les dades. Les anàlisis estadístiques sovint són necessàries. Però s'han de discutir les dades no les estadístiques. Tal com comenta Day (2005) "Una explicació llarga del mètode estadístic normalment indica que l'escriptor ha adquirit recentment el coneixement d'aquest mètode i considera que els lectors han d'adquirir el mateix coneixement".

Els mètodes són com receptes de cuina, han de ser precisos per tal de permetre la reproducció de l'estudi per part d'un especialista competent.

Tant aquesta secció de mètode com la següent de resultats acostumen a utilitzar el temps passat. Documenten els procediments la recerca que s'ha dut a terme i el que n'ha resultat. A l'hora d'escriure aquesta secció, de vegades resulta convenient utilitzar la veu passiva, per tal d'evitar un ús enutjós de la primera persona. És remarcable que aquesta recomanació va en contra de la general de no fer servir la veu passiva en els articles de recerca.

6. **Els resultats.** Aquesta secció s'ha de centrar en les troballes fetes per la recerca. No s'ha de presentar tot el que s'ha trobat. S'ha de saber seleccionar allò que resulta essencial al nostre argument. S'ha d'evitar fer llistats interminables de resultats.

En els estudis quantitius, aquesta secció utilitza les taules o els gràfics per indicar les relacions entre les variables. Si hi ha pocs nombres o quantitats d'interès, aquestes poden anar en el text. Si en són moltes, llavors s'han de posar en taules. La idea és que s'ha de donar la informació que sigui necessària per informar del que s'ha trobat. Els estadístics que es triïn han de tenir sentit. Segurament, no cal tabular les variables que no tenen impacte en un experiment o una regressió, però sí que s'ha de dir que algun resultat que esperàvem, la relació amb alguna variable no s'ha assolit.

En comentar les taules i els gràfics sempre s'ha de trobar i explicar alguna història. Les dades expliquen històries i l'informe de recerca és una història documentada amb taules. Els gràfics són essencials per posar de manifest la història. El nivell més interessant d'aquestes històries és el de la causalitat: quins factors incideixen o n'expliquen uns altres? Les meres descripcions inacabables són tedioses.

En explicar aquestes històries s'ha de fer un esforç de síntesi i de claredat. S'hauria d'evitar la verbositat i repetir informació de les taules i gràfics que el lector ja hi pot trobar. Normalment, per trobar el nivell del llenguatge i de complexitat adequat hem de pensar com explicariem el que hem trobat a un públic intel·ligent, però no expert en la matèria. De la mateixa manera que a la secció de mètodes, aquesta secció s'acostuma a escriure en temps passat.

En els estudis qualitius, es citen texts o entrevistes, encara que també poden presentar mapes conceptuals, taules o gràfics que serveixen per sintetitzar i presentar la informació que s'ha estudiat.

7. **La discussió.** La secció de discussió mostra com la secció de resultats responen les preguntes que han provocat la recerca. En fer-ho, s'ha de recuperar el que s'ha tractat a la secció de revisió de la literatura, d'aquesta manera es pot comparar els resultats obtinguts amb els que ha trobat la recerca anterior. També s'han de comentar les implicacions en relació amb les explicacions i teories prèvies. Aquesta acostuma a ser la secció més difícil d'escriure. Hi ha una temptació en ser més extens del que convindria.

Hauries de presentar els principis, les relacions i les generalitzacions que has trobat en els resultats. Has d'argumentar-los, no els has de simplement recapitular. Has de veure fins a quin punt el que has trobat correspon amb el que t'esperaves trobar (d'acord amb la literatura o la teva intuïció sobre el que estàs estudiant).

No intentis de cap manera amagar els resultats que no van en la línia del que t'esperaves. Aquesta temptació és típica de l'investigador principiant. De fet, sempre, inevitablement en tota recerca empírica autèntica hi ha una discrepància entre les expectatives i els resultats que finalment obtens. Això no ens ha de posar nerviosos. És per trobar aquestes discrepàncies que val la pena l'esforç de fer una recerca empírica. Si només trobéssim els resultats previstos, la nostra recerca no tindria gaire importància, seria trivial! Aquesta discrepància és normalment interessant i, segurament, és una prova de que s'ha fet una recerca científica rellevant. Pot portar a plantejar modificacions a les explicacions existents o noves teories per als fenòmens que estem estudiant (aquest és el paper que fa la '*serendipity*' en tota recerca). Per altra banda, només paradoxalment en aparença, reconèixer que existeixen discrepàncies entre les expectatives teòriques i els resultats empírics ens proporciona credibilitat a la nostra recerca: mostra que som prou acurats en la recollida empírica i honestos reconèixer-ho, perquè tothom que estigui avesat a fer recerca empírica sap que és impossible un encaix perfecte entre teoria i dades empíriques. Si existís aquest encaix, podrien sospitar que hi ha error o, pitjor, trampa!

En el nostre relat sobre el que ha resultat de la nostra recerca hem d'anar més enllà de les troballes. Hem de tractar les implicacions teòriques o pràctiques del que hem trobat. S'han d'enunciar les conclusions el més clar possible. És una bona idea resumir les evidències que donen suport a cada conclusió. S'ha de discutir tot i no s'ha de donar per sabut res.

La secció de discussió ha de maldar en mostrar rellevància de les troballes fetes. L'article no pot donar la impressió d'anar desinflant-se de mica en mica, a mesura que arriba el final, i es van afegint detalls menors sobre el que s'ha trobat. Les principals contribucions del treball han d'aparèixer amb força cap al final. Per altra banda, has d'anar amb cura de no pot intentar generalitzar els teus resultats més enllà del que et permet les teves dades, ja que això pot minar la credibilitat de la teva recerca.

8. **Referències.** Només s'han de citar les referències publicades importants. La secció de referències és la que acostuma a tenir més errors, per això són molt útils els programes informàtics de gestió de referències que permeten introduir les referències en els textos mentre s'escriu, ja que garanteixen que totes les referències del text estan referenciades a la secció de referències.

Hi ha tres tipus principals de referències. Cada revista adopta un sistema de referència particular.

En la ciència política, dominen les diferents variants de l'anomenat estil Harvard, que identifica la referència a l'obra dins del text amb el nom de l'autor i la data de publicació de l'obra. Amb diferències de detalls, és el sistema que segueix l'*American Political Science Review* i l'*American Psychological Association*, que són els més freqüents en les revistes de ciència política.

L'estructura de l'informe de recerca professional (assessorament a organitzacions o administracions)

Lectures recomanades:

Alkin, Marvin C., Christina A. Christie, and Mike Rose. 2006. "Communicating Evaluation." In *Handbook of Evaluation: Policies, Programs and Practices*, London, Thousand Oaks, New Dehli: Sage.

Gray, Dr David E. 2004. *Doing Research in the Real World*. SAGE. Capítol 14. "Writing the research report".

Silverman, David. 2004. "Research and Public Policy." In *Researching society and culture*, London; Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.

Weimer, David L., and Aidan R. Vining. 1992. *Policy Analysis: Concepts and Practice*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. Chapter 8. "Landing on your feet: how to confront policy problems."

En aquesta secció es segueix en gran mesura Gray (2004). L'estil i l'estructura de l'informe dependrà en gran mesura del tipus d'informe que estàs fent i a qui va dirigit. En general, es pot parlar de dos tipus de lectors dels informes de recerca. Els que han encarregat el treball i que esperen l'informe i els que, tot i que no l'esperin, poden estar-hi interessats. L'audiència dels que t'han encarregat el treball voldran saber si és l'informe és tal com s'esperaven i si conté la informació que necessitaven. El segon grup de l'audiència potencial vol saber si l'informe té cap importància per ells i si conté nova informació. Per tant, l'informe ha de presentar el més ràpidament possible la informació que cerquen aquests dos grups.

De quina manera decideixen els lectors si llegir o no l'informe? Quins són els indicis que fan servir per dirigir la seva atenció i temps en un informe de recerca? Gray (2004) proposa els següents:

En primer lloc, els lectors faran servir el **títol** per decidir si el tema que tracta l'informe els és rellevant.

També, revisaran el contingut de l'informe (els epígrafs de la **taula de continguts**) i comprovaran si aquests corresponen efectivament al que prometia el títol.

Un altre criteri habitual és l'**extensió** de l'informe, que indica la inversió en temps que hauran de fer per llegir-lo.

Finalment, es refiaran de la **presentació** de l'informe. Un informe ben presentat és indicador de les habilitats i de l'esforç dedicat al treball. Sempre haurem de ser molt acurats en tots els elements que criden l'atenció quan un lector potencial fulleja un informe. Per exemple, els elements gràfic i les taules han de ser clares i han de poder ser enteses sense haver de llegir el cos del text. En general, els tots els elements formals (el tipus de lletra, l'ortografia, o l'organització dels continguts en la pàgina) han de ser tinguts en compte per aquesta funció d'indicadors de la qualitat del treball que es presenta.

Els informes tècnics i d'organització

Les organitzacions públiques o privades encarreguen recerques per una gran varietat d'objectius; per la gestió de l'organització o bé per resoldre problemes tècnics específics. És possible que alguns d'aquests informes tècnics i d'organització s'escriguin per ser publicats a revistes acadèmiques i tinguin, llavors, l'estructura d'un article acadèmic. Però si es vol fer un informe que estigui encarregat per un càrrec o equip dins d'una organització han de quedar clares algunes qüestions.

En primer lloc, s'ha de tenir clar quin és l'objectiu de l'informe. Quin és l'accés als recursos necessaris per dur-lo a terme? Quines són les dates de lliurament? S'ha de saber si l'objectiu de l'informe ha de ser analitzar o simplement descriure un problema. Si es vol una anàlisi, s'ha de saber si s'espera que, a partir d'aquesta, l'informe faci recomanacions als decisors. També és important el grau d'importància que es concedirà a la fonamentació teòrica del treball. Aquesta qüestió és fonamental en els articles de revista acadèmica, però és possible que en un informe no tingui massa importància (és evident que tot treball de recerca ha de tenir una fonamentació teòrica, el que canvia és el grau de centralitat d'aquesta). És determinant conèixer l'audiència final de l'informe (que pot no ser l'entitat que te l'ha encarregat) ja que determinarà l'estil, el to i l'estructura de l'informe.

En contrast amb els articles acadèmics, els informes professionals tendeixen a ser més utilitaris i ser més concrets.

La següent estructura típica prové de White (1997). Com cap d'aquestes estructures, no pot ser presa a la lletra, sinó que s'ha d'adaptar a les necessitats de la recerca específica que s'estigui duent a terme.

1. **La coberta.** Una coberta ben dissenyada pot atraure lectors i donar una bona impressió sobre la qualitat del treball (un professor meu deia que no es pot dir 'només t'has mirat les cobertes d'un llibre'; perquè si ho has fet, ja en saps molt d'aquest!). Ha de tenir com a mínim quatre elements: un títol descriptiu de l'informe, els noms dels autors, investigadors i editors, el nombre de la publicació (quan l'entitat que l'encarrega o sol·licita) i la data.
2. **La pàgina de títol.** És la primera pàgina de l'informe i repeteix una part del contingut de la coberta, però hi pot incloure informació més detallada sobre l'adreça de l'entitat que encarrega l'informe o el nom de la persona que l'ha comissionat.
3. **Resum executiu.** Està pensat per gent enfeïnada que normalment no té temps de llegir completament un informe. Acostuma a tenir entre 200 i 500 paraules. Ha d'explicar tota la recerca però ha de ser succint. Ha de presentar una descripció del projecte, les troballes i les recomanacions. Normalment no inclou il·lustracions o taules.
4. **Taula de continguts.** Tot document de més de 10 pàgines n'hauria de tenir. Ha de mostrar tots els encapçalaments de les seccions i sub-seccions de l'informe. Els encapçalaments han de descriure el contingut de cada secció de forma que la taula de continguts s'ha de poder llegir com si fos una descripció de

l'informe. Normalment, els processadors de text permeten generar les taules de contingut de forma automàtica, si prèviament has formatat els encapçalaments de les seccions del document de forma adequada. Es tracta d'una eina que paga la pena aprendre perquè ajuda a estalviar errors i temps.

5. **Llistat de símbols, abreviacions i definicions.** Si el teu informe conté termes complexos, abreviacions o definicions, llavors és útil proveir una explicació al començament. Per suposat, això no estalvia explicar cada nou terme o abreviació quan aparegui al cos principal de l'informe. Per exemple, s'ha d'escriure 'Centre d'Estudis d'Opinió (CEO)' abans de fer servir l'acrònim CEO a la resta de l'informe. Amb tot, hi ha editors que desaconsellen fer servir qualsevol tipus d'acrònim en els informes de recerca, perquè fan difícil transmetre els missatges quan un lector només el fulleja i cau a una part que considera interessant.
6. **Material introductori.** Pot incloure qualsevol d'aquestes peces: La natura del problema que es vol tractar; perquè s'ha dut a terme la recerca; qualsevol limitació en els recursos o materials o temps a l'hora de fer a recerca; l'abast de la recerca (per exemple, només tracta la participació ciutadana als processos endegats pels municipis de les comarques de Barcelona). Un esquema dels treballs que anteriorment s'han dedicat al tema.
7. **Informe del treball dut a terme.** Aquesta acostuma a ser la secció més extensa i l'organització dependrà del teu objecte. Els objectes d'estudi són molt variats i poden implicar diferents tipus d'anàlisis de polítiques públiques o d'organitzacions. Per exemple, es podria tractar d'una presentació i classificació de les eines del web 2.0 que poden ser utilitzades en els processos de participació ciutadana a nivell municipal. Les parts de l'informe poden ser, primer, la classificació de les eines en funció de les seves característiques funcionals; segon, l'ajustament de les eines als diferents moments de l'elaboració de les polítiques públiques i les formes de gestió estratègica més adequades i els riscos; finalment, les recomanacions als decisors per tal d'utilitzar les eines i estratègies que corresponguin.

El principal defecte dels informes de recerca és no fer prou visibles les principals troballes de la recerca. S'ha d'evitar enterrar-les al mig o al final del document. És ingenu esperar que els decisors extraguin aquestes conclusions fent una lectura atenta del text. No es tracta només d'una qüestió de temps, sinó de fer els continguts de l'informe més fàcil d'assimilar. Si es presenten les troballes principals o els arguments importants al començament, tota la informació que es presenti a continuació les complementaran i li donaran suport. Pels lectors, serà molt més fàcil entendre la informació detallada si abans tenen el marc on ha d'encaixar cada peça. Seran més difícils els malentesos: des del començament, el lector sap on es vol arribar i, així, no es perd en altres interpretacions potencials de les dades que es van presentant. La comunicació serà més eficaç.

Per Turk i Kirkman (1989) els informes s'haurien d'escriure seguint una estructura de piràmide (figura 1). La major part de l'organització només llegirà unes poques pàgines (el resum executiu) que contindrà un resum acurat del

contingut de l'informe. La informació més detallada (incloent els apèndixs) s'hauran de posar al final del document.

L'objectiu principal de l'informe d'anàlisi de polítiques o d'organització és posar a disposició la informació necessària per qui la necessita i, així, la pugui fer servir. No ha d'incloure tot el que hagi après sobre el tema (encara que sigui molt interessant per tu!).

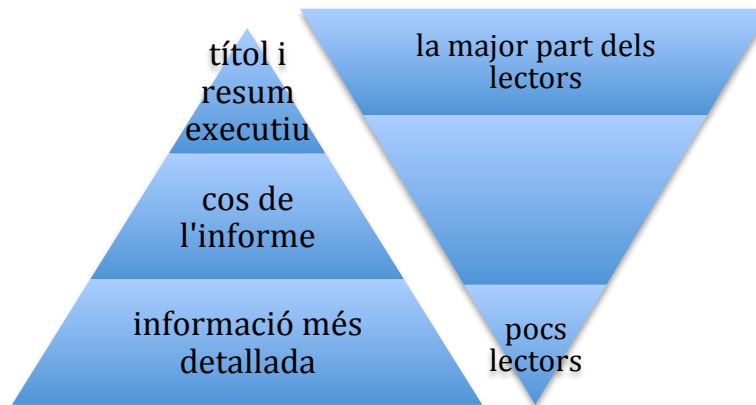

figura 1. Estructura de piràmide de l'informe (Turk i Kirkman 1989)

8. **Resultats/troballes.** En aquesta secció no s'ha d'abocar totes les dades de la recerca (aquestes poden ser relegades als apèndixs). La secció ha de contenir resums de les dades que es centren en les principals troballes de l'informe. En aquesta tasca ajuden força les taules i els gràfics. No es tracta de discutir les troballes, sinó simplement, presentar-les.
9. **Discussió i anàlisi.** Aquí es treuen inferències dels resultats: que signifiquen les dades? Es poden comparar diferents conjunts de dades i veure quines són les seves relacions. Què s'hi ha trobat d'inesperat? Quines en són les possibles causes i els probables efectes? Quines són les implicacions de les troballes en relació amb les alternatives d'acció? Aquí no només es presenten les dades (encara que se n'ha de fer referència) sinó que s'analitzen. Es tracta d'entendre com i per què s'han d'interpretar les dades tal com es diu.
10. **Les conclusions.** La conclusió pot consistir només en les proposicions que resulten dels arguments del treball. No ha de presentar noves troballes o fets. Ha de presentar un conjunt de proposicions que diuen de forma succinta quines són les troballes del treball.
11. **Les recomanacions.** Han de deduir-se lògicament de l'evidència presentada a l'informe. No hi pot haver sorpreses pel lector. Aquesta secció només ha de presentar recomanacions i evitar que hi hagi altres tipus de material. Normalment, es presenten en forma de llistat. Només s'ha de presentar aquesta secció si s'ha demanat explícitament pels individus o institucions que l'han encomanat.

12. **Reconeixements.** Es recomana limitar els reconeixements a les persones de fora de l'organització que han ajudat. Aquesta secció no ha de servir per afalagar sinó per indicar d'on ha provingut la informació que s'ha utilitzat.
13. **Les referències.** Aquesta secció serveix per donar les referències dels documents que s'han citat a l'informe: els llibres, els articles de revistes, els informes, llocs web o els documents interns de les organitzacions. No s'ha de citar tota la documentació que has hagut de llegir per fer l'informe però que finalment no has fet servir. Si hi ha fonts que no has citat directament, però que penses que poden ser útils als lectors, llavors les hauries de posar en una secció de **bibliografia**. En aquest cas, també hauries d'indicar per què creus que aquests documents són interessants.
14. **Apèndixs de les taules, figures i gràfics.** Les taules, figures i gràfics que apareixen al cos del treball s'han de comentar i han de ser imprescindibles en la comprensió del que s'està explicant. Però, les dades més detallades poden aparèixer a taules, figures i gràfics en l'apèndix.
15. **Altres apèndixs.** És típic posar-hi els instruments de recerca que s'han fet servir (els qüestionaris de les enquestes que s'han passat, o les taules que s'han fet servir per observar les situacions...). També poden contenir altres documents com els correus que s'han enviat als participants. Si es posa un apèndix hi ha d'haver una referència al cos de l'informe i s'ha d'explicar quin és el seu objectiu.

2. L'estil d'escriptura dels documents científics

Com haurien d'escriure els científics? Segons la tradició de la ciència, les explicacions científiques es caracteritzen per la claredat, la completeness, la imparcialitat, l'ordre, la precisió, l'objectivitat, i la simplicitat (que també és anomenada, parsimònia). Tot això sembla simple i gairebé mecànic, però la prova de que no ho és tant la trobem en la gran quantitat d'opuscles i de manuals centrats en donar suport a l'escriptura de documents científics. L'objectiu és aconseguir una prosa simple i directa que permeti comunicar de forma eficaç.

Aquest tipus de suport és més necessari entre pels científics naturals, als quals els han convençut que 'no són de lletres' i que poden creure que l'escriptura és una habilitat suplementària, no central a la seva feina. Per aquest tipus de científics, abans de res és bo que reconguin el paper central de l'escriptura en la recerca com fil conductor que lliga tota activitat intel·lectual i científica. El fet que un bon domini de l'escriptura és fonamental en la qualsevol carrera acadèmica o professional (Barrass 2002). Naturalment, aquestes mateixes raons s'apliquen als científics socials. Però, tot i que probablement els científics socials són més conscient que s'han de passar més del 50% del temps dedicat a la recerca escrivint, encara no hi ha massa consciència de les habilitats comunicatives poden ser apreses i desenvolupades.

Lamentablement, en el nostre entorn educatiu no es posa gaire èmfasi en la formació en l'escriptura. Més aviat, s'espera que els especialistes en un camp s'eduquin de forma 'automàtica' ('osmòticament', podríem dir) a través d'una 'imitació creativa' de l'estil que veuen utilitzar en la nostra especialitat. Aquest mètode d'imitació, que significa l'adaptació a les regles d'un camp de recerca específica (s'aprèn una tradició), és en bona part convenient perquè ensenya els principis en la seva utilització pràctica. El problema és que, segurament, no és gaire eficient, perquè és en gran part inconscient i, per tant, no sistemàtic (pot ser que l'estudiant no recuperi tots els principis generals d'aquest tipus d'escriptura o no els apliqui del tot correctament en els primers estadis de la seva formació); i, a més, és poc flexible (les coses es fan d'una determinada manera sense saber ben bé perquè es fan així, cosa que pot no ser útil quan canvien les circumstàncies o els camps de coneixement). Sembla, per tant, millor identificar uns principis generals o bàsics que ens permetin classificar les tries estilístiques disponibles i triar i justificar les més adequades a cada moment.

Maximitzar el senyal del teu missatge

Un principi general prové de considerar el problema de la comunicació científica com un cas particular de comunicació en la qual s'ha de maximitzar la qualitat del senyal que va d'emissor a receptor per tal d'eliminar el soroll ambiental. Això significa que moltes vegades haurem de ser redundants en el nostre missatge, perquè és una manera de superar les barreres que impliquen la típica manca d'atenció del lector o les idees preconcebudes sobre el tema que estan llegint (compareu amb la publicitat on la idea bàsica de com fer arribar un missatge a una audiència és la repetició: la gent rep un missatge si hi és sotmès un nombre suficient de vegades). Naturalment, estem pensant en la repetició del missatge que volem fer arribar. La repetició d'elements de soroll són la forma millor de crear una barrera a la comprensió. Tots tenim el record d'aquell professor que no para de repetir una mateixa paraula o interjecció, mentre que tot l'aula només està pendent de quan tornarà a repetir-la!

Coneixeràs la teva audiència

El segon principi és el de l'adaptació a l'audiència. En la tria tant del contingut com de les formes de presentació de qualsevol informe de recerca sempre s'ha de tenir en compte els interessos i les capacitats de l'audiència a la que va dirigit. Com en tot comportament estratègic, l'escriptura persuasiva es basa en condicionar el nostre comportament per les preferències dels altres.

Aquest principi està relacionat amb el primer —o és només una manera de re-formular-lo des d'un punt de vista diferent— ja que les característiques de l'audiència condicionen quins continguts i estils seran més accessibles o crearan barreres. L'audiència és el context que determina la bondat o no d'un estil. Per exemple, unes formes d'escriptura arcaïtzants i complexes que serien una barrera per una audiència 'normal' (d'estudiants universitaris de grau, per donar una referència d'audiència que s'acostuma a donar). Però, aquestes mateixes formes abstruses, poden fer més accessible un text a una audiència socialitzada en un tipus de literatura acadèmica molt formal (pensem, per exemple, en la comunitat acadèmica i de pràctica de dret). Seguint aquestes formes, l'autor demostra que coneix les convencions dominants en el seu camp d'estudi i és escoltat, tingut en compte. En resum, l'estil d'escriptura convenient és també dependent de la tradició del grup al qual ens dirigim.

Per exemple, Blaxter i els seus col·legues (2006; 2008) remarquen que bona part de la **duresa** d'escriure documents científics prové de la necessitat d'adaptar-se a les convencions típiques d'un camp de recerca específic. S'ha de realitzar un esforç continuat d'escriptura i de correcció de l'escriptura.

No és fàcil presentar els teus arguments de forma convincent i discutint de forma adequada amb les autoritats prèvies en un camp. L'escriptura científica no és un exercici de creativitat, sinó de **disciplina**, de **mesura** i de capacitat de mostrar que es dominen les **convencions** típiques d'un camp de recerca específic.

Per altra banda, cada cop és més important conèixer les característiques que fan que l'escriptura sigui més fàcil de ser entesa en qualsevol camp científic. El procés d'obertura i de competència creixent (amb diferents graus) dels diferents camps científics, afebleixen les barreres d'entrada tradicionals i que fan que l'element clau per reeixir sigui arribar de forma ràpida i directa a un públic més ample.

Planejaràs els teus texts

Una primera recomanació per escriure documents efectius és planejar-los de forma adequada. Per planejar de forma adequada hem d'assegurar-nos que podem respondre a les típiques preguntes sobre el per què, qui, què, quan i on. Mentre que les preguntes sobre el *quan* i l'*on*, no són gaire difícils. Més difícils de ser respostes són les preguntes sobre l'objectiu (el *per què*), l'audiència a la que vol dirigir-se la recerca (a *qui*), i el contingut que hem de posar a disposició d'aquesta audiència (el *què*). Totes tres preguntes van molt lligades.

Si podem respondre de forma clara aquestes preguntes abans de posar-nos a escriure, ens podrem estalviar una bona quantitat de temps en el procés iteratiu de revisió. No haurem de dedicar-nos a eliminar reiteracions innecessàries, o no haurem d'afegir-ne d'altres, quan ens adonem que feien falta per explicar la nostra recerca a la nostra audiència.

Per escriure bé hem d'estar disposats a ser perfeccionistes, hem d'estar disposats a reestructurar el text. De vegades, reescriure significa reestructurar el text per trobar les formes més adequades de desenvolupar el nostre argument (d'acord amb les característiques, els coneixements i supòsits de la nostra audiència).

Escriuràs de forma simple. No deixaràs en suspens una peça d'informació abans de passar a la següent

Les eines de revisió gramatical de *Word Office* calculen el grau de llegibilitat d'un text a partir del nombre mitjà de paraules per frase i la freqüència en l'ús quotidià de les paraules (aquesta eina només està disponible en anglès). Naturalment, aquest eina és necessàriament superficial perquè no té en compte l'audiència. Però tampoc no té en compte que la complexitat real dels texts escrits, en realitat, no prové de l'extensió de les frases, sinó del grau de la quantitat de bits d'informació que s'han de retenir per acabar d'entendre-la.

Per entendre què significa això, a classes de teoria de la comunicació es feia el següent exercici. El professor li demanava a un voluntari que agafés les cinc pilotes de ping-pong que li llençaria. El primer cop, li llençava les cinc pilotes de cop i l'estudiant era incapaç d'agafar-ne cap. Després, repetia l'exercici. Li anava tirant les cinc pilotes una a una i l'estudiant les agafava totes.

La clau de la comunicació fàcil és aquesta: que per tenir una dosi d'informació no calgui tenir-ne un altra. No importa que la informació sigui complexa, si aquesta s'ofereix per trossos i ordenadament, serà fàcilment assimilada.

Aquesta observació va contra la recomanació més repetida per escriure de forma simple: Escriure amb frases curtes. Als països anglosaxons és freqüent l'acrònim '**KISS**': *Keep it Short and Simple* (de vegades, Simple es substitueix per *Stupid*).

Però, el següent exemple mostra clarament que una frase pot ser curta i, alhora, resultar difícil de ser entesa (Doumont 2009):

“Joan, qui, quan Joana va arribar, havia sortit, ha tornat.”

Què fa que aquesta frase resulti complicada?

El fet que deixa 'obertes' o 'penjades' les diferents clàusules que la componen.

En realitat, la frase es compon de tres clàusules molt simples:

“Joan va sortir; Joana va arribar; Joan ha tornat.”

Però, la forma de ser presentada la fa difícil de ser entesa, perquè talla les clàusules i les deixa en suspens.

Per tant, una regla general per aconseguir la simplicitat a l'escriptura és no separar les parts de les frases que haurien d'anar juntes per resultar fàcilment comprensibles.

De fet, no hi ha una forma correcta de longitud de frase. Frases curtes i llargues poden ser combinades per centrar l'atenció i per explicar el detall. De vegades, construir

discussions amb frases massa curtes, desconnectades pot fer la impressió d'un pensament simple i desorganitzat.

Una frase ha de tenir només un pensament. S'ha d'evitar posar diferents idees barrejades. Si una frase és llarga i confusa, se'n poden treure les paraules decoratives (adjectius i adverbis) i fer una frase simple amb el que resta. Llavors tria quines noves paraules s'han de tornar a introduir per mantenir el significat.

Si apliquem aquesta regla general a l'hora d'explicar les coses que es van presentant al nostre paper tenim que: "Primer descriu hem descriure què fem, després explica-ho i, després, compara-ho amb altres procediments" (Cochrane 2005).

Per exemple, primer dic què faig: 'creo l'índex de coneixement polític sumant les respostes correctes de les quatre preguntes de coneixement polítics factual incloses en el qüestionari de l'enquesta', només després dic perquè aquest índex és adequat o quins problemes pot tenir en comparació amb altres operacionalitzacions.

Un indicador de que un text està ben organitzat és que no ha de fer servir gaires recordatoris del que s'ha vist, o anticipacions del que veurà. Això vol dir que s'ha presentat la informació que calia en el moment que calia!

Un altre defecte en la redacció de textos que n'incrementa innecessàriament la complexitat és la utilització de pronoms demostratius que són vagues. Per exemple, la utilització d'aquest, 'aquell', 'això' o 'allò', en contextos on no és clar quin és el nom que substitueixen.

Quines estratègies hi ha per tractar les frases massa llargues i eliminar la palla? S'han d'eliminar les paraules que no afegeixen res al punt. Tallar les frases: torbar els punts naturals de trencament (com les conjuncions 'i') i començar una nova frase. En el cas que el tall sigui massa brusc, afegir-hi el connector convenient. Eliminar la repetició amb pronoms (però ja s'ha vist que aquesta estratègia pot produir ambigüitat). Fer servir una llista de numerada o amb boletes.

Posaràs l'important primer

Com hem vist, per escriure de forma simple, no hem d'eliminar la complexitat del que estem dient, sinó que hem de presentar-les de forma que siguin assimilables més fàcilment per la nostra audiència.

A l'hora d'escriure paràgrafs, el sentit general del paràgraf ha de quedar enunciat clarament des de la primera frase. La resta del paràgraf explica els detalls d'aquest enunciat, com si es tractés d'una deducció matemàtica. En les frases passa el mateix, entre les diferents clàusules, la principal, s'hauria de posar en el primer lloc.

Com hem vist, a l'hora d'ordenar les diferents seccions en un text, també és convenient posar la part més important per l'audiència al començament. L'ordre 'natural' per l'autor de 'operacions', 'troballes' i 'conclusions' pot convertir-se en una ordenació és interessant per l'audiència: 'conclusions', 'troballes' i 'operacions'.

En realitat, l'estructura general del text pot ser pensada com una estructura 'fractal' on cada part es troba reproduïda, a diferent escala, a cada part. Les frases han de prioritzar les clàusules principals, de la mateixa manera com els paràgrafs han de prioritzar les

frases més informatives o com, en els texts, els paràgrafs més informatius són els que han d'aparèixer abans.

No escriuràs paraules de més

La concisió en l'escriptura és important en un món de publicació acadèmica cada cop més competitiu. Sempre hauríem de revisar els texts provant d'eliminar-hi diferents elements i comprovant que conservem el contingut rellevant del que volíem dir. Hem d'evitar els circumloquis i la verbositat. Naturalment, no es tracta d'evitar qualsevol tipus de d'adjectius, adverbis i qualificadors, sense cap criteri, sinó que s'ha de procurar que cada paraula present al text faci una contribució a l'argument que presenta la recerca científica.

Ens hem d'exercitar en la simplificació i reducció del text. De fet, una de les proves d'escriptura científica més complexa és l'escriptura de resums (o *abstracts*), on s'ha d'aconseguir comunicar la màxima informació amb un nombre molt limitat de paraules.

Un defecte típic dels textos científics que s'ha d'evitar és parlar de coses que són irrellevants en l'argument que es presenta. De vegades, l'escriptor s'obsessiona per alguns temes que el porten a tractar-los en qualsevol oportunitat, encara que no toqui. Aquest defecte és fàcil de detectar en l'escriptura dels altres, però és molt més difícil en la pròpia. De vegades, la raó és que es vol presentar una teoria en conjunt quan, en realitat, el problema concret que es presenta només és rellevant per una part d'aquesta i, per tant, no es farà servir per decidir què es vol estudiar. Finalment, de vegades, quan l'escriptor troba un tema que no acaba d'entendre o controlar, comença a donar-hi moltes voltes. Quan passa això, és recomanable ser breus (Coombs 2005).

Un altre tipus de text prescindible típic són els 'metacomentaris' (Doumont 2009; Hoyle, Harris, and Judd 2002). Quan s'explica el que s'està fent, però no s'avança a l'exposició, es corre el risc de perdre l'interès dels lectors. És millor evitar expressions del tipus:

Ara que ja he explicat la teoria de la grandària mínima de les coalicions de govern, puc passar a tractar el treball empíric que he realitzat sobre aquesta qüestió.

És molt millor passar directament des de la discussió de les teories al seu tractament empíric amb una transició curta. Dient, per exemple:

He tractar empíricament la teoria de les coalicions vencedores mínimes en els ajuntaments catalans.

Usaràs la primera persona i la veu activa

Tradicionalment els escrits científics s'escriuen en tercera persona i en veu passiva. Però això ha canviat en la major part dels camps científics i ha deixat de ser una exigència.

En relació amb la persona, per tal de fer més efectiva la comunicació i evitar confusions en el lector sobre qui està fent una afirmació en un text o ha dut a terme una anàlisi o ha conclòs alguna cosa, és convenient utilitzar la primera persona. Naturalment, la primera persona del singular quan hi ha un únic autor de l'informe de recerca o article i, la primera persona del plural, quan n'hi ha més d'una. En general, és inapropiat o desfasat fer servir el plural majestàtic.

En relació a l'ús de la veu passiva o activa, s'ha de tenir present que la recomanació constant dels manuals d'escriptura efectiva en anglès és eliminar qualsevol forma en

passiva. De fet, fins i tot en les eines de correcció sintàctica en anglès dels programes de processament de texts com el *Microsoft Word*, marquen les formes en passiva i les refan automàticament en veu activa. Però, de vegades pot ser molt raonable fer servir la veu passiva en els documents científics. Per exemple, quan s'estan descrivint les operacions que s'han dut a terme per fer la recerca. Si aquí es fa servir la veu activa contínuament, obtindrem un llistat d'accions on 'jo' (o 'nosaltres') apareix constantment, posant en primer pla la persona que ha fet l'acció, quan, en realitat, l'important és precisament l'acció que s'ha dut a terme. Per tant, hi ha moments en què la utilització de la veu passiva pot servir per fer més clar i directe el missatge que amb l'activa.

Per altra banda, en els informes de recerca professionals en els quals es fan estudis d'organitzacions o de polítiques públiques, és possible que convingui descriure a l'existència de situacions problemàtiques o de defectes sense haver de fer referència directa a uns responsables. La veu passiva pot ajudar a tractar diplomàticament aquesta situació.

La recomanació d'evitar la forma passiva és només una acció específica en l'estratègia general per fer la prosa científica més fluïda i interessant. Una altra tècnica que ja hem vist consisteix en revisar les frases i eliminar tota paraula supèrflua que no contribueixi alguna cosa al significat. La idea és que s'han d'evitar les paraules 'coto fluix' que fan perdre força a la nostra prosa. Utilitzar fórmules rutinàries, tradicionals o acadèmiques, ens fa sentir còmodes a l'hora d'escriure (mostrem que estem dins d'una tradició acadèmica i intel·lectual), però ens allunya de l'eficàcia comunicativa (Becker and Richards 2007).

A més de la recomanació d'eliminar fórmules encarcerades i poc informatives, és recomanable reprimir la tendència científica a crear subjectes a partir de verbs i que genera frases abstractes i sense força. Aquest tipus de frases típiques de l'estil acadèmic arcaic realitzen una nominalització dels verbs.

Per exemple, la primera frase de l'anterior paràgraf, es podria transformar d'aquesta manera:

“Els especialistes en escriptura científica recomanen evitar les fórmules encarcerades i poc informatives. Els científics no haurien d'escriure frases amb subjectes que provinguin de verbs i que es converteixen en frases abstractes i sense força.”

Els 'especialistes' o els 'científics' són subjectes de carn i ossos, que permeten escriure frases més directes i interessants que una frase on el subjecte és abstracte, no se sap qui és. Verbs com 'recomanar' es converteixen en noms, la 'recomanació'; fent l'escriptura més distant, estàtica i, en conseqüència, menys interessant i comprensible.

Utilitzarà la repetició i la construcció paral·lela

S'ha d'evitar la temptació de substituir 'creativament' les paraules que es repeteixen sovint en el text pels seus sinònims o canviar l'estructura de les frases que es repeteixen amb la intenció de fer més variada i interessant la lectura.

Per exemple, enlloc d'escriure:

Els governs minoritaris poden tenir més propensió a fer pactes puntuals amb l'oposició que no pas els governs majoritaris, però no tenen major propensió a fer pactes de legislatura que els governs majoritaris.

Escriuen:

Els governs minoritaris poden tenir més propensió a fer pactes puntuals amb l'oposició que no pas els governs majoritaris, però no s'embranquen en relacions a llarg termini amb més probabilitat que els governs que tenen el suport d'una majoria a la cambra parlamentària.

En realitat, resulta una redacció que segurament no és més interessant però que certament és més confusa. Aquest tipus de recursos estilístics per fer més florida l'escriptura s'hauria d'evitar a tota costa en els textos científics.

Prestaràs especial a les taules i els elements gràfics

Les taules i els altres elements gràfics i il·lustracions dels textos científics són molt importants perquè atreuen desproporcionadament l'atenció dels lectors. La primera cosa que mira un lector potencial d'un text mentre el fulleja, són les taules i les figures gràfiques.

Tal com s'ha vist al **mòdul 3**, les taules i els gràfics s'han de crear de forma que expliquin de la forma més clara històries sobre les dades que hem mesurat en els nostres fenòmens. Aquests elements gràfics han d'evitar els elements superflus. La història s'explica de forma més eficaç i eficient quan l'element gràfic és simple. Idealment, cada element del gràfic o de la figura hauria de passar una prova per determinar fins a quin punt contribueix a explicar el missatge que es vol transmetre. Només els elements que superin aquest procés haurien d'aparèixer al gràfic final.

S'ha d'aprofitar que gràfics, figures i il·lustracions criden l'atenció dels lectors i s'ha de dedicar especial atenció a confeccionar llurs peus i les capçaleres per transmetre els nostres arguments, troballes i contribucions. Els peus i les capçaleres de taules i d'il·lustracions ha de permetre que el lector pugui entendre quin és el seu contingut sense haver de cercar-ho en el cos de text. Per tant, han de tenir una certa extensió per tal que quedi clar quines són les variables que s'hi presenten o representen i el punt principal que s'ha de fer amb aquest element. Però, naturalment, aquests texts no han d'ocupar pàgines (com és possible veure en alguns casos), la gent que s'interessa en el detall de les nostres troballes sempre disposarà del text complet (Doumont 2009).

3. Les presentacions orals

D'acord amb les enquestes, una de les coses que la gent diu que li fa més por és fer presentacions en públic.

Quan es tracta de fer presentacions d'un treball de recerca, es compleix un dels requeriments per fer una bona presentació: conèixer bé la matèria que hem de presentar. El problema que normalment s'ha d'evitar és que aquest avantatge no es giri en contra nostre i ens faci fer una presentació que vulgui dir més coses de les que és possible dir en el temps i l'atenció disponible per part del públic o tribunal d'avaluació.

L'elaboració de la presentació

Quan es fa qualsevol presentació acadèmica s'ha de tenir clares tres qüestions per tal d'orientar en el contingut de la presentació:

- Quin és l'objectiu de la presentació? (es vol presentar noves dades, noves tècniques, fer un resum de quina recerca estic fent?)
- Quins són els punts principals vull presentar?
- Quin és el missatge clau que vull que la gent recordi després d'haver-me sentit?

A partir de les respostes a aquestes preguntes pots fer un esborrany de la teva presentació. Més que amb frases completes, aquest esborrany s'hauria de fer amb una estructura amb punts. S'hauria de comprovar que és lògicament coherent.

Els teus objectius han d'encaixar amb les característiques i els interessos de la teva audiència. Hauries de comprovar fins a quin punt l'esborrany de la teva presentació és coherent amb l'audiència. S'ha d'evitar incloure tot el que s'ha fet a la recerca (d'una manera molt més dràstica del que es fa a l'hora d'escriure); s'han d'evitar detalls i digressions innecessàries que facin perdre l'interès de l'audiència. S'ha de ser curt i anar al tema ràpidament.

Un cop resoltes aquestes qüestions pots passar a dissenyar les diapositives que han de donar suport visual a la teva exposició. Has d'evitar texts massa extensos (5 o 6 línies de text és el recomanable). Recorda que ha de servir de suport a la teva presentació. No ha de ser una competència a l'atenció que han de dedicar a les teves paraules. Per això, el disseny gràfic i l'edició d'aquestes diapositives també ha de ser equilibrat i molt acurat de manera que no cridin massa l'atenció per aspectes que no siguin rellevants per la teva presentació.

La presentació

Intenta d'assajar en veu alta abans de fer la presentació per assegurar-te del temps que ocupes i per establir les estratègies més adequades per comentar cada diapositiva. Mira de trobar una audiència per fer l'assaig més semblant a la presentació real.

En el moment de presentar, primer, t'has de presentar, no has de donar per fet que tothom et coneix. Després, hauries de seguir aquesta fórmula típica (Gosling, Noordam, and Noordam 2011 capítol 12):

1. Dir a l'audiència en una o dues frases què és el que explicaràs. Serveix per preparar-la pel que vindrà.
2. Dir-ho en detall. Aquí entra l'explicació amb el suport del material visual.
3. Al final, dir-los què és el que els has dit.

Com que el temps d'atenció del públic sempre és limitat, has de procurar que la presentació sigui poc extensa. Sempre s'ha de tenir present el temps per a les preguntes de després de la presentació. Aquesta és una part important de tota presentació i val la pena preparar-la. Es pot intentar anticipar quines seran les preguntes que et poden fer i veure d'establir les respostes que pots oferir.

S'haurien de seguir algunes pautes per presentar correctament:

- Com a l'escriptura, l'objectiu és maximitzar el senyal i evitar qualsevol soroll que interfereixi a la recepció del missatge de la presentació. S'han d'evitar les interferències verbals, visuals o auditives. La interferència verbal típica de les presentacions són els afegitons que es repeteixen inconscientment. Segurament tothom recorda un curs on els estudiants estaven més pendents de quan el

professor tornaria a repetir ‘és a dir’, que no pas del tema que estava explicant. També cal evitar massa gesticulacions, o fer gestos repetits (p. e. fer passes endavant i enrere), o portar vestits que desviïn l’atenció de la recepció del missatge (Doumont 2009).

- Mira de parlar clarament i sense pressa, intentant fer el que és realment difícil a una presentació oral: ser natural (cosa que, en el fons, no és altra cosa que mostrar-se un mateix tal com és).
- Fes pauses en els moments clau. Un mateix percep una aturada de pocs segons a l’hora de parlar en públic com si fos molt més gran del que realment és. Però parar de parlar permet que l’audiència pugui digerir el que s’està dient. Fer una pausa és la millor manera d’emfasitzar un punt.
- S’ha de mantenir el contacte visual amb l’audiència mentre parles. Observa les seves reaccions, si estan avorrits o cansats, i actua en conseqüència.
- Evita parlar cap a la pantalla o tapar-la amb el teu cos mentre parles.

Recursos: Manuals especialitzats sobre parlar en públic i sobre l’elaboració de presentacions orals:

Kaul, Asha. 2005. *The Effective Presentation: Talk Your Way To Success*. SAGE.

Aquesta és una guia pràctica per planejar, estructurar, crear suport visual i fer presentacions científiques i professionals.

Lucas, Stephen. 2011. *Art of Public Speaking*. 10th ed. MCGRAW-HILL Higher Education.

És una guia extensa i pedagògica (té el suport de recursos addicionals per internet i DVDs) orientada a l’elaboració de les presentacions requerides per la pràctica professional actual.

Murray, Rowena. 2003. *How to Survive Your Viva: Defending Your Thesis in an Oral Examination*. Open University Press.

Aquesta guia es dirigeix específicament a la defensa oral de tesis doctorals. Tot i que es basa en la universitat anglesa, moltes de les recomanacions són extrapolables als nostres sistemes universitaris.

Oulton, Nicholas B. 2007. *Killer Presentations: Power the Imagination to Visualise Your Point - with PowerPoint*. How To Books.

Aquesta guia es diferencia de la resta per l’èmfasi en la utilització del suport visual amb eines com el *PowerPoint*. S’expliquen amb detall idees sobre presentacions que ens poden inspirar i fer més interessants les nostres.

Per internet hi ha molts recursos disponibles. Un lloc imprescindible és el lloc web de Slideshare on –a més de poder publicar i trobar presentacions dels temes que ens poden interessar– serveix per estar al corrent dels nous tipus de presentacions i aprendre per imitació creativa. La comunitat d’usuaris és activa i disposa d’un blog per explicar com funciona Slideshare i com se’n pot treure el màxim profit.

<http://www.slideshare.net/>

Prezi és un altre lloc que et proporciona eines per elaborar presentacions espectaculars fent zoom sobre els diferents punts. També té una comunitat d'usuaris actives i molts dels exemples poden inspirar les presentacions que hem de fer. Naturalment, aquestes presentacions tan vistoses poden acabar convertint-se en una barrera si no tenim present que la qualitat del contingut és el primer i que la presentació ha d'acompanyar-lo, i no pas emmascarar-lo!

<http://prezi.com/>

Lectures recomanades

Servei lingüístic UOC

<http://www.uoc.edu/serveilinguistic/home/index.html>

Guia lingüística: català

http://www.uoc.edu/serveilinguistic/pdf/1_guia_catala_creditsFUOC_200911.pdf

Guia lingüística: espanyol

http://www.uoc.edu/serveilinguistic/pdf/2_guia_espanyol_creditsFUOC_200911.pdf

Guia lingüística: Anglès

http://www.uoc.edu/serveilinguistic/pdf/3_guia_angles_creditsFUOC_200911.pdf

- manuals d'estil: APA, Manual d'estil de Chicago.
-
- MLA Handbook for Writers Of Research Papers. 2009. Modern Language Assn of Amer.

Katz, Michael Jay. 2009. *From Research to Manuscript: A Guide to Scientific Writing*. Springer.

Kaul, Asha. 2005. *The Effective Presentation: Talk Your Way To Success*. SAGE.

Kesselman-Turkel, Judi, and Franklynn Peterson. 2003. *Research Shortcuts*. Univ of Wisconsin Press.

Lipson, Charles. 2007. *How to Write a BA Thesis: A Practical Guide from Your First Ideas to Your Finished Paper*. University of Chicago Press.

Kesselman-Turkel, Judi, and Franklynn Peterson. 2003. *Secrets to Writing Great Papers*. Univ of Wisconsin Press.

Rozakis, Laurie. 1999. *Schaum's Quick Guide to Writing Great Research Papers*. McGraw-Hill Professional.

Martel, André. 1997. *Student's Guide for Writing in Political Science*. McGill-Queen's Press - MQUP.

Meadows, Arthur Jack. 1998. *Communicating Research*. Academic Press.

Meloy, Judith M. 2002. *Writing the Qualitative Dissertation: Understanding by Doing*. Routledge.

Murray. 2006. *How to Write a Thesis*. McGraw-Hill International.

Rabinowitz, Harold, and Suzanne Vogel. 2009. *The Manual of Scientific Style: A Guide for Authors, Editors, and Researchers*. Academic Press. Capítol 1 “Elements of Science Writing.”

Silbergh, David M. 2001. *Doing Dissertations in Politics*. London; New York: Routledge.

Single, Peg Boyle. 2009. *Demystifying Dissertation Writing: A Streamlined Process from Choice of Topic to Final Text*. Stylus Publishing, LLC.

Przeworski, A., and F. Salomon. 1995. “The Art of Writing Proposals: Some Candid Suggestions for Applicants to Social Science Research Council Competitions.” *Social Science Research Council*

Mauch, James, and Namgi Park. 2003. *Guide to the Successful Thesis and Dissertation: A Handbook For Students And Faculty*. CRC Press.

Meloy, Judith M. 2002. *Writing the Qualitative Dissertation: Understanding by Doing*. Routledge.

Monippally, Mathukutty M., and Badrinarayan Shankar Pawar. 2010. *Academic Writing: A Guide for Management Students and Researchers*. SAGE Publications.

Savage, Alice, and Masoud Shafiei. 2007. *Effective Academic Writing: The Paragraph. 1*. Oxford University Press, Incorporated.

Thody, Angela. 2006. *Writing and Presenting Research*. SAGE.

Thomas, Robert Murray, and Dale L. Brubaker. 2001. *Avoiding Thesis and Dissertation Pitfalls: 61 Cases of Problems and Solutions*. Greenwood Publishing Group.

Thunder, David. 2004. “Back to Basics: Twelve Rules for Writing a Publishable Article.” *PS: Political Science and Politics* 37(3): 493–95.

* * *

Graff, Gerald, and Cathy Birkenstein. 2007. *“They Say / I Say”: The Moves That Matter in Persuasive Writing*. W. W. Norton & Company.

Aquest manual utilitza “plantilles” per ajudar a escriure de forma persuasiva. Sembla ingenu. Però és molt interessant veure com proporciona un conjunt d’estructures bàsiques a partir de la qual es poden bastir arguments.

Levy, Mark. 2010. *Accidental Genius: Using Writing to Generate Your Best Ideas, Insight, and Content*. Berrett-Koehler Publishers.

* * *

Manuals específics en els problemes d'escriure a l'acadèmia:

Boice, Robert. 1990. *Professors As Writers: A Self-Help Guide to Productive Writing*. NEW FORUMS PressINC.

Murray, Rowena, and Sarah Moore. 2006. *The Handbook of Academic Writing*. McGraw-Hill International.

* * *

Un manual de tècniques per superar els bloquejos a l'escriptura:

Klauser, Henriette A. 1987. *Writing on Both Sides of the Brain: Breakthrough Techniques for People Who Write*. HarperCollins.

* * *

Referències

- Barrass, Robert. 2002. *Scientists Must Write: a Guide to Better Writing for Scientists, Engineers and Students*. Taylor & Francis Group.
- Becker, Howard Saul, and Pamela Richards. 2007. *Writing for Social Scientists: How to Start and Finish Your Thesis, Book, or Article*. Chicago: University of Chicago Press.
- Blaxter, Loraine, Christina Hughes, and Malcolm Tight. 2006. *How to Research*. McGraw-Hill International.
- Blaxter, Lorraine, Christina Hugues, and Malcolm Tight. 2008. *Cómo se investiga*. Grao.
- Cochrane, John H. 2005. *Writing Tips for Ph. D. Students*. University of Chicago.
<http://sites.google.com/site/baohuai/writingtips.pdf> (March 22, 2013).
- Coombs, Paul. 2005. *IT Project Proposals: Writing to Win*. Cambridge University Press.
- Day, Robert A. 2005. *Cómo Escribir y Publicar Trabajos Científicos*. Pan American Health Org.
- Doumont, Jean-Luc. 2009. *Trees, Maps, and Theorems : Effective Communication for Rational Minds*. Kraainem, Belgium: Principiae.
- Ferejohn, John A., and Morris P. Fiorina. 1975. "Closeness Counts Only in Horseshoes and Dancing." *The American Political Science Review* 69(3): 920–25.
- Gosling, Patricia Ann, Lambertus D. Noordam, and Bart Noordam. 2011. *Mastering Your PhD*. Springer.
- Gray, Dr David E. 2004. *Doing Research in the Real World*. SAGE.
- Hoyle, Rick H., Monica J. Harris, and Charles M. Judd. 2002. *Research Methods in Social Relations*. Fort Worth, TX: Wadsworth.
- Krathwohl, David R., and Nick L. Smith. 2005. *How to Prepare a Dissertation Proposal: Suggestions for Students in Education and the Social and Behavioral Sciences*. Syracuse University Press.
- Przeworski, A., and F. Salomon. 1995. "The Art of Writing Proposals: Some Candid Suggestions for Applicants to Social Science Research Council Competitions." *Social Science Research Council*.
http://www.msu.edu/course/aec/874/Pages/Wiley.1995.Przeworski_and_Salomon.Art_of_Writing_Proposals-SSRC.pdf (June 27, 2012).

- Punch, Keith. 1998. *Introduction to Social Research : Quantitative and Qualitative Approaches*. London; Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications.
- Turk, Christopher C. R., and Alfred John Kirkman. 1989. *Effective Writing: Improving Scientific, Technical and Business Communication*. E. and FN Spon.
- White, John H. 1997. *From Research to Printout: Creating Effective Technical Documents*. New York: ASME Press.